

Dokument Politik

Strukturat e Pjesëmarrjes së të Rinjve si një Rrugë drejt Sipërmarrjes Rinore

Shoqata Përtej Barrierave
Tiranë, 2026

PËRMBAJTJA

Përmbledhje ekzekutive.....	1
Pjesëmarrja e të rinjve dhe sfidat aktuale	3
⇒ Një rrugë drejt sipërmarrjes që po ngushtohet dhe mbetet e pabarabartë.....	3
⇒ Një paradoks rajonal që meriton vëmendje.....	3
⇒ Një brez i arsimuar, por ekonomikisht i lënë pas.....	4
⇒ Treguesit kryesorë.....	4
Kuadri ligjor për pjesëmarrjen e të rinjve në Shqipëri.....	5
⇒ Çfarë duhet të nënkuptojë funksionaliteti	5
Strukturat e përcaktuara me ligj dhe funksionaliteti i tyre	6
⇒ Hendeku i llogaridhënies	6
⇒ Si duhet të funksionojë sistemi i propozuar.....	7
Mangësitë strukturore: Zbatimi i ligjit dhe përtej tij	8
⇒ Gjetje nga konsultimet	8
⇒ Çfarë nënkuptojnë temat e konsultimeve për hartimin e politikave.....	9
Një moment vendimtar për të vepruar	10
Rekomandime	11
⇒ Matja e hendekut gjinor	11
⇒ Pjesëmarrje funksionale e të rinjve në aspektin ekonomik	11
⇒ Mbështetje më e aksesueshme për sipërmarrjen	12
Përfundime	13
Burimet dhe referencat	14

Përmbledhje ekzekutive

Shqipëria përballet me një paradoks të qartë politikash. Vetëpunësimi i të rinjve është më i lartë se në vendet e tjera të përfshira në Indeksin e Pjesëmarrjes së të Rinjve 2024, megjithatë gratë e reja përjetojnë hendekun më të madh gjinor në këtë tregues. Vetëm 8.5% e vajzave dhe grave të reja janë të vetëpunësuar, krahasuar me 18.0% të djemve dhe burrave të rinj. Ky hendek ekziston edhe pse të rejtat e moshës 25 deri në 29 vjeç zotërojnë diplomë të ciklit të dytë ose më lart në një normë më shumë se dy herë më të lartë se të rinjtë.

Problemi nuk është mungesa e strukturave rinore. Ligji Nr. 75/2019 parashikon Agjencinë Kombëtare për Rininë, Këshillin Kombëtar të Rinisë dhe Këshillat Vendorë Rinorë. Problemi qëndron te mungesa e lidhjes ndërmjet këtyre strukturave të pjesëmarrjes dhe institucioneve përgjegjëse për financimin e sipërmarrjes, punësimin dhe aftësitë. Zëri i të rinjve, financimi dhe ofrimi i shërbimeve funksionojnë në linja të ndara, pa një aktor të vetëm përgjegjës për kalimin nga njëra hallkë te tjetra.

Ky hendek është veçanërisht i rëndësishëm, pasi ndikimi i tij shkon përtej mundësisë për të përfituar një grant. Të rejtat kanë nevojë të marrin informacion në kohën e duhur për të aplikuar, të kenë akses në orientim të përshtatur me sektorin ku duan të zhvillohen, në trajnime me orare të përshtatshme, në mundësi financimi me kushte të përbalueshme, si dhe në mekanizma për të adresuar pengesat kur programet ekzistuese nuk arrijnë t'u përgjigjen nevojave të tyre. Aktualisht, këto funksione janë të shpërndara ndërmjet institucioneve të ndryshme dhe rrallë përjetojnë si një rrugëtim i vetëm. Prandaj, detyra e politikave është të lidhë masat ekzistuese rreth nevojave dhe vendimmarrjes së gruas së re që i përdor ato.

Ky dokument politik nis nga një pyetje më specifike: a funksionojnë strukturat që Shqipëria tashmë ka për pjesëmarrjen e të rinjve si kanale përmes të cilave vajzat dhe gratë e reja mund të ndikojnë, të kenë akses dhe të përfitojnë nga politikat e sipërmarrjes? Provat tregojnë se ende jo. Të rejtat kanë formalisht të drejtën të marrin pjesë në të njëjtat kushte si burrat e rinj, por mandati i përgjithshëm konsultativ i këtyre strukturave nuk shtrihet në një rol ekonomik të përcaktuar. Nuk ekziston një pikë hyrëse e përcaktuar përmes së cilës pengesat ndaj sipërmarrjes të arrijnë te ministritë dhe agjencitë që mund të veprojnë mbi to.

Shqipërisë nuk i nevojitet një institucion tjetër rinor. Ajo duhet t'i bëjë strukturat ekzistuese të pjesëmarrjes ekonomike funksionale përmes një mandati, një buxheti, një fluksi të dhënash dhe një mekanizmi të përgjegjshëm referimi.

Tre shtylla të politikave

1. Matja e hendekut gjinor. Të publikohen çdo vit të dhëna për aplikantët, përfituesit dhe rezultatet, të ndara sipas gjinisë, moshës dhe rajonit, në të gjitha skemat e sipërmarrjes dhe mbështetjes së punësimit.

2. Pjesëmarrje më funksionale në aspektin ekonomik. Të kërkohen veprime për sipërmarrjen të shoqëruara me kosto në planet vendore rinore, t'u jepet Këshillave VENDORË Rinor (KVR) rol referues dhe mbledhës informacioni, si dhe të adresohen pengesat që lidhen me kujdesin dhe aksesin rajonal.

3. Aksesueshmëria e mbështetjes. Të lidhen AKR, AKPA dhe ministria përgjegjëse për sipërmarrjen përmes një institucioni drejtues të përcaktuar, një protokolli formal dhe raportimit të përbashkët të rezultateve. Të ndërliken Garancia Rinore, platforma Aftësi, grantet, financimi dhe mentorimi.

Thirrje për veprim

Ky dokument politik bën thirrje për veprim: Agjencia Kombëtare e Rinisë, AKPA dhe Ministri i Shtetit për Sipërmarrjen dhe Klimën e Biznesit duhet të bien dakord për një protokoll të përbashkët koordinimi dhe raportimi. Protokolli duhet të përcaktojë një institucion drejtues, të përkufizojë referimet nga këshillat rinorë drejt programeve të financuara dhe të caktojë minimumin e të dhënave që duhet të publikojë çdo program.

Falënderime

Ky dokument politik u hartua në kuadër të projektit rajonal **“Zëra më të Fortë për Zgjedhje më të Mira – Youth Hub për Ballkanin Perëndimor dhe Turqinë (YHWBT)”**, me synimin për të kontribuar në hartimin e politikave të bazuara në prova dhe në forcimin e pjesëmarrjes së të rinjve në Shqipëri. **YHWBT** është një nismë rajonale që synon të rrisë pjesëmarrjen e të rinjve në hartimin e politikave, të forcojë organizatat e shoqërisë civile dhe angazhimin qytetar në Ballkanin Perëndimor dhe Turqi. Projekti financohet nga Instrumenti i Asistencës së Paraanëtarësimit (IPA III). Projekti drejtohet nga Fondacioni Ana dhe Vlade Divac dhe koordinohet në Shqipëri nga Shoqata Përtej Barrierave.

Pjesëmarrja e të rinjve dhe sfidat aktuale

⇒ Një rrugë drejt sipërmarrjes që po ngushtohet dhe mbetet e pabarabartë

Vetëpunësimi mes të rinjve të moshës 15 deri në 29 vjeç në Shqipëri ka ardhur duke u ulur, jo duke u rritur: nga 21.7% në vitin 2018 në 13.8% në vitin 2024, një rënie prej pothuajse 8 pikësh përqindjeje, ndërsa tregu i punës po orientohet gjithnjë e më shumë drejt punësimit me pagë. Brenda këtij grupi në turrje, vajzat dhe gratë e reja janë dukshëm të nënpërfaqësuar: vetëm 8.5% janë të vetëpunësuar, krahasuar me 18.0% të djemve dhe burrave të rinj, një hendek prej 9.5 pikësh përqindjeje, më i madhi i regjistruar ndër shtatë vendet e përfshira në Indeks. Ky hendek nuk është tipik për rajonin. Në Turqi, hendeku është rreth katër pikë; në Mal të Zi, dy pikë; dhe në Maqedoninë e Veriut, një pikë. Në Bosnjë dhe Hercegovinë dhe Serbi, situata është e kundërt, ku gratë e reja kanë pak më shumë gjasa se burrat e rinj të jenë të vetëpunësuar.¹

Kjo tendencë tregon se sfida e Shqipërisë nuk është niveli i ulët i aktivitetit sipërmarrës në përgjithësi. Norma e përgjithshme është relativisht e lartë. Aksesit në sipërmarrje është i pabarabartë. Krahasimi rajonal tregon pengesa brenda vetë mjedisit shqiptar, përfshirë financimin, kohën, përgjegjësitë e kujdesit, rrjetet, informacionin dhe zërin institucional.

⇒ Një paradoks rajonal që meriton vëmendje

Shqipëria regjistroi normën më të lartë të përgjithshme të vetëpunësimit të të rinjve ndër shtatë vendet e përfshira në Indeksin e vitit 2024. Në të njëjtën kohë, hendeku ndërmjet të rinjve dhe të rejave ishte më i madhi. Ky është paradoksi: një vend me normën më të lartë të vetëpunësimit të të rinjve në krahasimin rajonal ka njëkohësisht edhe hendekun më të madh gjinor brenda të njëjtit tregues. Këto dy gjetje duhet të lexohen së bashku. Një vend ku vetëpunësimi është i zakonshëm mes të rinjve duhet të ofrojë rrugë të qarta drejt krijimit të një biznesi. Fakti që të rejat marrin pjesë me më pak se gjysmën e normës së të rinjve sugjeron se këto rrugë nuk janë njëlloj të aksesueshme.²

Kushtet rajonale, të marra më vete, nuk e shpjegojnë këtë rezultat. Ekonomitë fqinje përballen me shumë prej të njëjtave presione, përfshirë financimin e kufizuar, migracionin dhe informalitetin në tregun e punës, por nuk shfaqin të njëjtin hendek gjinor. Prandaj, pozicioni i Shqipërisë kërkon një përgjigje të politikave të brendshme. Kjo përgjigje duhet të shqyrtojë se kush e merr informacionin, kush arrin në fazat e aplikimit, kush përmbush kërkesat për bashkëfinancim, kush ka kohë për trajnim dhe kush fiton akses në rrjete

¹ Indeksi i Pjesëmarrjes së të Rinjve në Shqipëri 2024, Partners Albania for Change and Development, f. 38; Raporti Kombëtar i Monitorimit të Pjesëmarrjes së të Rinjve në Shqipëri 2024.

² Indeksi i Pjesëmarrjes së të Rinjve në Shqipëri 2024, Partners Albania for Change and Development, f. 37–38.

profesionale. Pa këto hollësi, një normë e lartë kombëtare e vetëpunësimit fsheh një shpërndarje të pabarabartë të mundësive.

⇒ Një brez i arsimuar, por ekonomikisht i lënë pas

Ky hendek ekziston pavarësisht numrit të lartë të të rejave të kualifikuara. Të rejat e moshës 25 deri në 29 vjeç zotërojnë nivele të larta arsimimi, në një normë më shumë se dy herë më të lartë se të rinjtë, 63.5% krahasuar me 29.5%, dhe vajzat dhe gratë e reja regjistrohen në arsimin e lartë me norma rreth 12 pikë përqindjeje më të larta se djemtë dhe burrat e rinj. Megjithatë, të rejat kanë gjithashtu më shumë gjasa të jenë jashtë punësimit, arsimit dhe trajnimit, janë më pak aktive në tregun e punës dhe më të ekspozuara ndaj varfërisë. Vetëm arsimi nuk e shpjegon hendekun në sipërmarrje. Provat e drejtojnë vëmendjen te aksesimi dhe institucionet.³

⇒ Treguesit kryesorë

Treguesi	Gjithsej	Gratë e reja	Burrat e rinj
Norma NEET, mosha 15 deri në 29 vjeç	22.2%	24.7%	19.7%
Norma e papunësisë së të rinjve	18.9%	19.0%	18.8%
Pjesëmarrja në fuqinë punëtore	54.8%	48.9%	60.6%
Norma e vetëpunësimit	13.8%	8.5%	18.0%
Të regjistruar në arsimin e lartë	31.4%	37.3%	25.4%
Në rrezik varfërie, 2023	21.9%	23.2%	20.7%

Burimi: Indeksi i Pjesëmarrjes së të Rinjve 2024 dhe Raporti Kombëtar i Monitorimit të Pjesëmarrjes së të Rinjve në Shqipëri 2024. Të dhënat për varfërinë i referohen vitit 2023.

³ Indeksi i Pjesëmarrjes së të Rinjve në Shqipëri 2024, Partners Albania for Change and Development, hartuar në bashkëpunim me aktorë kombëtarë dhe vendorë.

Kuadri ligjor për pjesëmarrjen e të rinjve në Shqipëri

Kuadri i Shqipërisë për pjesëmarrjen e të rinjve mbështetet në Ligjin Nr. 75/2019 “Për Rininë”, i ndryshuar në mars 2025 për të forcuar më tej rolin e të rinjve në jetën politike, shoqërore dhe ekonomike. Ky angazhim ndaj jetës ekonomike nuk e kufizon zërin e të rinjve vetëm në çështje sociale ose politike, por e shtrin shprehimisht edhe në sferën ekonomike, pikërisht fushën që teston ky dokument politik.⁴

Këshillat Vendorë të Rinisë kanë një funksion të përgjithshëm të përcaktuar sipas Ligjit Nr. 75/2019 dhe Strategjisë Kombëtare të Rinisë. Ato janë një nga dy strukturat e konsultimit rinor të përcaktuara krahas Këshillit Kombëtar të Rinisë, me synimin për të institucionalizuar dialogun e strukturuar ndërmjet të rinjve, organizatave rinore dhe përfaqësuesve të qeverisë. Ligji e përshkruan këtë dialog si aktiv, sistematik, transparent, të vazhdueshëm dhe afatgjatë. Çdo KVR shërben si organ këshillues pranë kryetarit të bashkisë përkatëse, ndërsa bashkitë duhet të kenë staf të specializuar për çështjet rinore.⁵

Arkitektura ligjore ka vazhdimësi, por vazhdimësia nuk është e njëjtë me funksionalitetin. Një organ këshillues mund të mbledhet dhe të raportojë, por të mos ketë mandatin, buxhetin apo marrëdhëniet institucionale të nevojshme për të ndikuar në politikat ekonomike. Rishikimi i planit të mëparshëm të veprimit në Strategjinë Kombëtare të Rinisë regjistroi një nivel zbatimi prej 40% dhe identifikoi burimet e kufizuara njerëzore në nivel vendor si një faktor kontribues. Strategjia gjithashtu kërkon forcimin e kapaciteteve dhe burimeve të Agjencisë Kombëtare të Rinisë.⁶

As Këshilli Kombëtar i Rinisë dhe as Këshillat Vendorë të Rinisë nuk kanë një funksion të përcaktuar në fushën e sipërmarrjes. Mandati i tyre mbulon gjerësisht politikat rinore. Nuk ekziston një proces i detyrueshëm që ta çojë një pengesë ekonomike të identifikuar nga vajzat dhe gratë e reja, nga një mbledhje e këshillit të institucioni që administron grantet, programet e punësimit apo shërbimet për aftësitë. Pikërisht këtu një e drejtë formale për pjesëmarrje humbet vlerën e saj praktike.

⇒ Çfarë duhet të nënkuptojë funksionaliteti

Një strukturë funksionale e pjesëmarrjes kërkon më shumë sesa ekzistencë ligjore dhe takime periodike. Për politikat e sipërmarrjes, funksionaliteti ka katër prova praktike. Së pari, struktura duhet të ketë një mandat të përcaktuar për të diskutuar pengesat ekonomike dhe për të propozuar masa. Së dyti, duhet të ketë kohë të mjaftueshme të stafit dhe një buxhet të

⁴ Ligji Nr. 75/2019 “Për Rininë”, i ndryshuar në mars 2025 <https://rinia.gov.al/wp-content/uploads/2021/02/ligj-nr.-75-dt.-4.11.2019-LIGJI.pdf>

⁵ Strategjia Kombëtare e Rinisë 2022–2029, Seksioni 2.2 “Ligji për Rininë”; Strategjia Kombëtare e Rinisë 2022–2029, Seksioni 2.5.1 “Njësitë e Qeverisjes Vendore”; Strategjia Kombëtare e Rinisë 2022–2029, Tabela 4, Masa 1.1.2.

⁶ Strategjia Kombëtare e Rinisë 2022–2029, Objektivi Specifik 1.2, “Analiza e situatës dhe sfidat”.

vogël operacional për të mbledhur prova dhe për të mbështetur referimet. Së treti, institucioni që merr këshillimin duhet të ketë detyrimin të përgjigjet. Së katërti, rezultatet duhet t'i kthehen këshillit, në mënyrë që anëtarët të shohin nëse kontributi i tyre ka ndryshuar një program, buxhet apo praktikë zbatimi.

Këshillat Vendorë të Rinisë janë veçanërisht të rëndësishëm sepse pengesat e aksesit ndryshojnë nga një bashki në tjetrën. Mungesa e informacionit, transporti, kujdesi për fëmijët, mundësitë sektoriale dhe rrjetet e biznesit nuk paraqiten njësoj në Tiranë, në një bashki bregdetare apo në një zonë rurale. Prandaj, një program kombëtar ka nevojë për një mekanizëm vendor të kthimit të informacionit. KVR-të nuk duhet të bëhen administratorë grantesh. Vlera e tyre qëndron në identifikimin e pengesave, arritjen e të rinjve jashtë rrjeteve të konsoliduara, referimin e tyre të shërbimit dhe monitorimin nëse zbatimi në nivel vendor funksionon.

Strukturat e përcaktuara me ligj dhe funksionaliteti i tyre

Ligji Nr. 75/2019 krijon tri struktura të dallueshme, secila me autoritet të ndryshëm; një dallim i rëndësishëm sepse përcakton se kush mban përgjegjësi që pengesat ndaj sipërmarrjes të dëgjohen. Agjencia Kombëtare e Rinisë zbaton politikat rinore dhe administron grantet për organizatat rinore. Këshilli Kombëtar i Rinisë këshillon ministrinë përgjegjëse. Këshillat Vendorë Rinor këshillojnë kryetarin e secilës bashki. Të dy llojet e këshillave i përcjellin rekomandimet te autoriteti mbi ta, në vend që të marrin vendime në mënyrë të pavarur.⁷

⇒ Hendeku i llogaridhënies

Mbështetja për sipërmarrjen ndodhet në një tjetër linjë institucionale. Ministri i Shtetit për Sipërmarrjen dhe Klimën e Biznesit drejton [Strategjinë Kombëtare për Zhvillimin e Sipërmarrjes Inovative 2024–2030](#) dhe masat për start-up-et. AKPA zbaton Garancinë Rinore dhe Programin e Vetëpunësimit, si dhe administron platformën digjitale “Aftësi” për arsimin dhe formimin profesional, trajnimin dhe shërbimet e punësimit. AIDA administron instrumente të veçanta mbështetjeje për NVM-të. Këto programe mbivendosen për sa i përket rëndësisë së tyre për vajzat dhe gratë e reja, por nuk funksionojnë përmes një rruge të vetme.⁸

⁷ Strategjia Kombëtare e Rinisë 2022–2029, Republika e Shqipërisë, Seksioni 2.2 “Ligji për Rininë”; Agjencia Kombëtare e Rinisë, Vendimi Nr. 512, datë 25.9.2025, “Për përcaktimin e fushës së përgjegjësisë shtetërore të Ministrisë së Turizmit, Kulturës dhe Sportit” <https://rinia.gov.al/wp-content/uploads/2026/01/VENDIM-Nr.-512-date-25.9.2025.pdf>

⁸ Ministri i Shtetit për Sipërmarrjen dhe Klimën e Biznesit, Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Sipërmarrjes Inovative 2024–2030 <https://www.sipermarrja.gov.al/wp-content/uploads/2025/04/Strategjia-Ok.pdf>; Portali Aftësi, Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive (AKPA), <https://aftesi.puna.gov.al/>; Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive, e krijuar me Vendimin e Këshillit të Ministrave Nr. 554, datë 31.07.2019, ‘Për krijimin, mënyrën e organizimit dhe funksionimit të Agjencisë Kombëtare

Ndarja e përgjegjësiave është e kuptueshme. Institucionet rinore përfaqësojnë dhe angazhojnë të rinjtë. Institucionet e punësimit ofrojnë shërbime të tregut të punës. Strukturat e sipërmarrjes hartojnë masat e mbështetjes së biznesit dhe financimit. Problemi lind në kufijtë ndërmjet tyre. Një vajzë re që ngre përmes një KVR-je një pengesë që lidhet me financimin ose kujdesin nuk ka një referim standard drejt AKPA-s ose një programi për start-up. Po ashtu, menaxherët e programeve nuk kanë një detyrim rutinë për të pyetur strukturat rinore pse pjesëmarrja është e ulët në një bashki ose mes të rejave.

Fragmentimi ligjor e përforcon ndarjen institucionale. Ligji Nr. 75/2019 rregullon pjesëmarrjen e të rinjve, ndërsa Ligji Nr. 25/2022 rregullon mbështetjen për start-up-et. Të dy janë të rëndësishëm për sipërmarrësit e rinj, megjithatë dy ligjet nuk i referohen njëri-tjetrit dhe nuk krijojnë një rrugë të përbashkët zbatimi. Zgjidhja nuk kërkon bashkimin e ligjeve apo institucioneve. Një protokoll i përbashkët, rregulla të përbashkëta raportimi dhe një mekanizëm i përhershëm koordinimi do të lidhnin zbatimin e tyre, duke ruajtur rolin e secilit institucion.⁹

Problemi në qeverisje është i qartë. Institucioni që përfaqëson të rinjtë është i ndarë nga institucionet që financojnë sipërmarrjen dhe ofrojnë shërbime punësimi dhe aftësish. Asnjë aktor i vetëm nuk mban përgjegjësi për kalimin nga pjesëmarrja te një mundësi e financuar.

⇒ Si duhet të funksionojë sistemi i propozuar

Zëri i të rinjve përmes KKR-së dhe KVR-ve duhet të informojë një kalim të përgjeshëm ndërmjet AKR-së, AKPA-s dhe ministrisë përgjegjëse për sipërmarrjen. Ky kalim duhet të çojë drejt financimit, Garancisë Rinore, “Aftësi”, mentorimit dhe punës në terren në nivel vendor. Më pas, të dhënat e përbashkëta duhet të ndjekin qëndrueshmërinë e bizneseve, të ardhurat dhe vendet e punës, ndërsa rezultatet duhet t’u rikthehen strukturave rinore për shqyrtim.

të Punësimit dhe Aftësive”; struktura dhe personeli i saj u miratuan më pas me Urdhrin e Kryeministrit Nr. 172, datë 24.12.2019. Burimi: AKPA, Analiza Vjetore 2021. <https://akpa.gov.al/wp-content/uploads/2022/12/Analiza-Vjetor-2021.pdf>; Strategjia Kombëtare e Rinisë 2022–2029, Republika e Shqipërisë, Seksioni 2.6 “Zhvillimi i një Strategjie Kombëtare të Rinisë të lidhur me Garancinë Rinore të BE-së”. <https://rinia.gov.al/en/strategjia-kombetare-e-rinise-22-29>

⁹ Ligji Nr. 75/2019 “Për Rininë”, i ndryshuar në mars 2025 <https://rinia.gov.al/wp-content/uploads/2021/02/ligj-nr.-75-dt.-4.11.2019-LIGJI.pdf>; Ligji Nr. 25/2022 “Për Mbështetjen dhe Zhvillimin e Start-up-eve”. <https://www.sipermarrja.gov.al/wp-content/uploads/2023/08/Ligji-per-mbeshtetjen-dhe-zhvillimin-e-startup-eve.pdf>

Mangësitë strukturore: Zbatimi i ligjit dhe përtej tij

Mangësia	Pse pengon përparimin
Mungesë e mandatit ekonomik	Këshillimi i KKR-së dhe KVR-ve nuk ka një rrugë të detyrueshme drejt politikave të sipërmarrjes.
Mungesë e një buxheti vendor të dedikuar	Këshillave u mungojnë burimet për të testuar ose monitoruar masat vendore.
Mungesë e monitorimit të ndarë sipas gjinisë, moshës dhe rajonit	Qeveria nuk mund të verifikojë kush aplikon, kush përfiton apo kush mbetet i përjashtuar.
Ndërgjegjësim i ulët jashtë Tiranës	Skemat ekzistuese nuk arrijnë në mënyrë të qëndrueshme të rinjtë përmes kanaleve vendore të pjesëmarrjes.
Përgjegjësi institucionale e fragmentuar	Zëri i të rinjve, financimi dhe ofrimi i shërbimeve u përkasin institucioneve të ndryshme, pa një mekanizëm të përgjegjshëm kalimi ndërmjet tyre.

⇒ Gjetje nga konsultimet

Konsultimet e zhvilluara për këtë dokument politikash me të rinj, shoqërinë civile, këshillat rinorë, institucionet publike në Tiranë dhe punonjësit bashkiakë për rininë në Shqipëri e konfirmuan dhe e bënë më të qartë pamjen e mësipërme. Konsultimet u zhvilluan si pjesë e një punëtorie me 38 punonjës rinorë nga bashki të ndryshme të Shqipërisë, 8 organizata rinore dhe mbi 100 të rinj nga qytete të ndryshme, të cilët u përfshinë në proces.

Gjashtë pika dallohen si fusha ku strukturat kanë më shumë nevojë për forcim sesa për zëvendësim.

- Aksesit në financim, dhe jo mungesa e aftësive apo motivimit, u përmend vazhdimisht nga vajzat dhe gratë e reja si pengesa kryesore. Pikërisht këtu mangësia strukturore bëhet konkrete: financimi nuk arrin në mënyrë të qëndrueshme të të rejat, sepse asnjë kanal nuk i lidh strukturat e pjesëmarrjes me financimin për sipërmarrjen.
- Njohja e skemave ekzistuese të mbështetjes është e ulët, veçanërisht jashtë Tiranës dhe në bashkitë rurale.
- Përgjegjësitë e kujdesit ndikojnë në kohën, lëvizshmërinë dhe gatishmërinë e të rejave për të marrë rrezik sipërmarrës dhe aktualisht nuk merren parasysh në strukturat e pjesëmarrjes apo mbështetjes.
- Këshillat Vendorë Rinor kërkojnë një mandat ekonomik. Ekziston gatishmëri për të ndihmuar në hartimin dhe monitorimin e masave vendore për sipërmarrjen, por asnjë

kanal formal, buxhet apo mekanizëm ndjekjeje nuk e lidh këtë gatishmëri me veprimin.

- Infrastruktura rinore ekzistuese përdoret më pak sesa duhet për këtë qëllim. Qendrat rinore rajonale në Korçë, Shkodër dhe Vlorë funksionojnë kryesisht si hapësira për aktivitete dhe jo si platforma për veprimtari ekonomike të udhëhequra nga të rinjtë.
- Edhe orientimi në karrierë dhe praktikat profesionale kërkojnë vëmendje. Orientimi i dobët në karrierë dhe aksesit i kufizuar në praktika cilësore dhe të paguara u ngritën si pengesa për punësimin dhe sipërmarrjen.

Mesazhi praktik mbetet i njëjtë. Punonjësit bashkiakë për rininë dhe këshillat shpesh i kuptojnë pengesat vendore dhe përgjigjet e mundshme. Ajo që u mungon është një rrugë formale, një buxhet dhe detyrimi që një institucion tjetër të përgjigjet. Qendrat rinore rajonale në Korçë, Shkodër dhe Vlorë ofrojnë gjithashtu infrastrukturë ekzistuese për informim, shtrirje në komunitet dhe referime, në vend që të ndërtohen institucione të reja.

⇒ **Çfarë nënkuptojnë temat e konsultimeve për hartimin e politikave**

Financimi nuk duhet trajtuar si një produkt më vete. Një grant ose kredi ka shtrirje të kufizuar kur aplikantët e mundshëm nuk marrin dijeni për thirrjen, nuk mund të plotësojnë kërkesat e dokumentacionit, u mungon orientimi sektorial ose nuk mund të marrin pjesë në trajnime me orar fiks. Për këtë arsye, financimi, informacioni, mentorimi dhe mbështetja për referim duhet të funksionojnë si një paketë. I njëjti parim vlen edhe për kujdesin. Mbështetja për kujdesin ndaj fëmijëve nuk do të zgjidhë çdo pengesë, por oraret e programeve dhe kostot e pjesëmarrjes nuk duhet të supozojnë më se çdo aplikant ka kohë dhe lëvizshmëri të pakufizuar.

Njohja e ulët jashtë Tiranës është gjithashtu një çështje e ofrimit të shërbimit, jo thjesht një detaj komunikimi. Thirrjet kombëtare shpesh arrijnë te persona që janë tashmë të lidhur me rrjete biznesi, universitete ose organizata të shoqërisë civile. Zyrat bashkiake të rinisë, KVR-të dhe qendrat rinore rajonale ofrojnë një rrugë për të arritur të rejtat që janë jashtë këtyre rrjeteve. Roli i tyre duhet të përfshijë shpjegimin e skemave me gjuhë të thjeshtë, kontrollin e kriterëve të pranueshmërisë, kryerjen e referimeve dhe evidentimin e pikave ku aplikantët e ndërpresin procesin.

Orientimi në karrierë dhe praktikat e paguara kanë rëndësi sepse sipërmarrja nuk fillon vetëm me regjistrimin e biznesit. Ekspozimi ndaj sektorëve, punëdhënësve dhe punës praktike i ndihmon të rinjtë të identifikojnë një treg të qëndrueshëm, të kuptojnë kostot dhe të ndërtojnë rrjete. Shtimi i këtyre funksioneve në rrugën e sipërmarrjes në “Aftësi” do të lidhte arsimin, përvojën e punësimit dhe krijimin e biznesit, në vend që t’i paraqiste si zgjedhje të ndara.

Një moment vendimtar për të vepruar

Katër zhvillime e bëjnë këtë një dritare të vërtetë mundësish për politikat dhe jo një afat të vendosur në mënyrë arbitrare. Së pari, Garancia Rinore po zgjerohet përtej fazës fillestare pilot. Treguesit sipas gjinisë për regjistrimin, referimin dhe krijimin e biznesit janë më të lehtë për t'u ndërtuar gjatë zgjerimit sesa pasi praktikantët të jenë konsoliduar. Së dyti, Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Sipërmarrjes Inovative 2024–2030 po formëson instrumentet e granteve dhe financimit. Masa e saj për sipërmarrjen e grave dhe vajzave ofron një bazë për përmirësim, ndërsa shkalla e saj duhet të vlerësohet në raport me përmasën e hendekut që synon të adresojë.¹⁰

Së treti, platforma “Aftësi” tashmë bashkon informacionin për arsimin, trajnimin dhe punësimin. Shtimi i një rruge për sipërmarrjen, me grante, mentorim dhe informacion mbi praktikantët e paguara, forcon një shërbim ekzistues. Së katërti, procesi i anëtarësimit të Shqipërisë në BE rrit vlerën e zbatimit të bazuar në prova, monitorimit të ndjeshëm ndaj gjinisë dhe publikimit të rezultateve.¹¹

Angazhimet publike ekzistuese krijojnë gjithashtu një bazë për veprim. Strategjia e sipërmarrjes përfshin një masë të fokusuar të gratë dhe vajzat, ndërsa Buxheti për Qytetarët 2025 regjistron financim të dedikuar për Garancinë Rinore, programet e nxitjes së punësimit për gratë dhe vajzat dhe formimin profesional publik. Prandaj, çështja nuk është mungesa e plotë e politikave apo financimit. Çështja është shkalla, lidhja dhe provat. Zërat e ndarë buxhetorë duhet të formojnë një rrugë me pika të përbashkëta hyrjeje dhe masa rezultatesh, në vend që të mbeten programe paralele, shtrirja e kombinuar e të cilave është e vështirë të vlerësohet.¹²

Sektori i turizmit në Shqipëri ilustron rëndësinë e kësaj çështjeje në një treg me rritje të shpejtë për sipërmarrjet e udhëhequra nga të rinjtë. Numri i vizitorëve të huaj u rrit në rreth 12.4 milionë në vitin 2025, një rritje vjetore prej 7%. Mundësi të ngjashme ekzistojnë në shërbimet digjitale, agroturizëm dhe sipërmarrjen e gjelbër. Këto shifra japin kontekstin e tregut dhe jo provë të drejtpërdrejtë për rezultatet e sipërmarrjes.¹³

¹⁰ Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Sipërmarrjes Inovative 2024–2030, Republika e Shqipërisë, <https://www.sipermarrja.gov.al/en/>; Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Sipërmarrjes Inovative 2024–2030, Tabela 3 (Buxheti i Nivelit të Lartë dhe Mekanizmat e Financimit).

¹¹ Portali Aftësi, Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive (AKPA), <https://aftesi.puna.gov.al/>; Strategjia Kombëtare e Rinisë 2022–2029, Republika e Shqipërisë, Seksioni 2.6 “Zhvillimi i një Strategjie Kombëtare të Rinisë të lidhur me Garancinë Rinore të BE-së”, <https://rinia.gov.al/en/strategjia-kombetare-e-rinise-22-29>

¹² Ministria e Financave, “Buxheti për Qytetarët 2025”, miratuar me Vendimin e Këshillit të Ministrave Nr. 664, datë 24.10.2024, f. 20, <https://financa.gov.al/wp-content/uploads/2024/11/Buxheti-per-Qytetaret-Ministria-e-Financave-2025.pdf>; Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Sipërmarrjes Inovative 2024–2030, Tabela 3 (Buxheti i Nivelit të Lartë dhe Mekanizmat e Financimit).

¹³ INSTAT, cituar në Euronews Albania, “Turizëm gjatë gjithë vitit: 12.4 milionë vizitorë të huaj në Shqipëri në 2025, rritje me 7%”, janar 2026, <https://euronews.al/en/year-round-tourism-12-4-million-foreign-visitors-to-albania-in-2025-up-7/>

Rekomandime

⇒ **Matja e hendekut gjinor**

AKR, AKPA, INSTAT dhe ministria përgjegjëse për sipërmarrjen duhet të miratojnë një standard të vetëm vjetor raportimi. Të paktën, çdo skemë duhet të publikojë të dhëna për aplikimet, miratimet, disbursimet dhe rezultatet, të ndara sipas gjinisë, moshës dhe rajonit. Raportimi për Garancinë Rinore duhet të përfshijë krijimin e biznesit si një dalje të veçantë. Performanca e programeve duhet të zhvendoset nga produktet, si numri i vendeve në trajnim apo kreditë e lëshuara, te qëndrueshmëria e biznesit, ndryshimi i të ardhurave dhe punësimi i krijuar.

Standardi i raportimit duhet të ndjekë të gjithë rrugëtimin e programit. Aplikimet tregojnë njohjen dhe kërkesën. Vendimet mbi pranueshmërinë tregojnë nëse rregullat e programit përjashtojnë grupe të caktuara. Disbursimet tregojnë kush merr mbështetje. Rezultatet pas një dhe tre vjetësh tregojnë nëse mbështetja krijon një burim të qëndrueshëm jetese. Raportimi rajonal duhet të përdorë kategori të njëjta, në mënyrë që rezultatet e institucioneve të ndryshme të mund të lexohen së bashku. Publikimi duhet të përdorë të dhëna të agreguara dhe përkufizime të qarta, duke shmangur çdo zbulim të informacionit personal.

- Të publikohet një panel vjetor i përbashkët për Garancinë Rinore, Programin e Vetëpunësimit, grantet për start-up dhe masat përkatëse të AIDA-s.
- Të përcaktohet qartë përgjegjësia për të dhënat dhe të mbrohen të dhënat personale përmes raportimit të agreguar.
- Të realizohet një vlerësim i pavarur pas përfundimit të ciklit të parë të plotë të grupit përfitues.

⇒ **Pjesëmarrje funksionale e të rinjve në aspektin ekonomik**

Udhëzimet për bashkitë duhet të kërkojnë që çdo plan vendor rinor të përfshijë një komponent të buxhetuar për sipërmarrjen, të hartuar së bashku me Këshillin Vendor Rinor.

KVR-të duhet të kenë një rol formal në referim dhe informacion. Ato duhet të dokumentojnë pengesat dhe t'ia përcjellin institucionit përgjegjës për programin, të marrin një përgjigje dhe të rishikojnë progresin çdo vit.

Një komponent i buxhetuar nuk ka nevojë të jetë i madh. Bashkitë mund të fillojnë me sesione informimi dhe shtrirjeje në komunitet, mbështetje për aplikim, transport ose ndihmë për kujdesin ndaj fëmijëve gjatë trajnimeve, partneritete vendore për mentorim dhe aktivitete të vogla sektoriale. Ndryshimi i rëndësishëm është që çdo aktivitet të lidhet me një buxhet të

përcaktuar, një aktor përgjegjës dhe një tregues. Rishikimi vjetor nga KVR do të fokusohet më pas te ajo që ka arritur te gratë e reja, cilat referime janë përfunduar dhe cilat pengesa kërkojnë veprim nga institucionet kombëtare.

- Të përdoren zyrat bashkiake të rinisë dhe qendrat rinore rajonale si pika informimi, shtrirje dhe referimi, veçanërisht jashtë Tiranës.
- Të hartëzohet kapaciteti për kujdesin ndaj fëmijëve dhe të testohen trajnime të përshtatshme për orare me kohë të pjesshme ose mbështetje për kujdesin ndaj fëmijëve në dy ose tri bashki.
- Të publikohet, përmes “Aftësi” dhe kanaleve bashkiake, një udhëzues me gjuhë të thjeshtë për grantet, Garancinë Rinore, mbështetjen për vetëpunësim, inkubatorët dhe mentorimin.

⇒ **Mbështetje më e aksesueshme për sipërmarrjen**

AKR, AKPA dhe ministria përgjegjëse për sipërmarrjen duhet të krijojnë një mekanizëm të përhershëm koordinimi me një drejtues të përcaktuar. Një memorandum ose protokoll i përbashkët duhet të përcaktojë referimet, afatet e përgjigjes, raportimin e përbashkët dhe mënyrën e përshkallëzimit të çështjeve. Ky mekanizëm duhet t'i lidhë gratë e reja të identifikuar përmes strukturave të pjesëmarrjes me financimin, trajnimin, mentorimin dhe shërbimet e punësimit.

Mekanizmi i koordinimit duhet të mbetet i vogël dhe operacional. Dy takime formale në vit do të ishin të mjaftueshme, nëse institucionet mbajnë gjithashtu një regjistër të përbashkët referimesh dhe caktojnë pika kontakti ndërmjet takimeve. AKR duhet të sjellë prova nga këshillat rinorë. AKPA duhet të raportojë përdorimin e shërbimeve dhe daljet nga programet. Ministria përgjegjëse për sipërmarrjen duhet të raportojë pjesëmarrjen në grante dhe financim. Bashkitë dhe shoqëria civile duhet të përfshihen kur pengesat rajonale ose ridizenjimi i programeve kërkojnë prova vendore.

- Të integrohen orientimi për sipërmarrjen dhe objektivat e regjistrimit sipas gjinisë në zgjerimin rajonal të Garancisë Rinore.
- Të forcohet masa ekzistuese për sipërmarrjen e grave dhe vajzave përmes dokumentacionit më të thjeshtë, një kërkesë më të ulët për kontributin vetjak kur kjo justifikohet dhe verifikimit të pronësisë përfituese.
- Financimi të shoqërohet me mentorim të përshtatur sipas sektorit dhe modele të dukshme suksesi përmes shoqatave të biznesit, dhomave, qendrave TIK dhe rrjeteve të agrobiznesit.
- Masat kryesore për nxitjen e punësimit dhe sipërmarrjen të vendosen mbi një bazë financimi shumëvjeçare, në varësi të vlerësimit të rezultateve.

Përfundime

Vajzat dhe gratë e reja në Shqipëri janë dukshëm më të arsimuara se djemtë dhe burrat e rinj të së njëjtës gjeneratë, megjithatë kanë më pak gjasa të jenë të vetëpunësuar dhe hende ku po zgjerohet në vend që të ngushtohet. Zgjidhja nuk është një ligj që mungon. Ligji Nr. 75/2019 tashmë krijon Këshillin Kombëtar Rinor, Këshillat Vendorë Rinor në të 61 bashkitë dhe një agjenci zbatuese për t'i koordinuar ato. Ajo që mungon është lidhja ndërmjet këtyre strukturave të pjesëmarrjes dhe politikave të sipërmarrjes: një buxhet, një mandat, një fluks të dhënash dhe njohuri bazë për atë që ekziston tashmë, elemente që aktualisht nuk ekzistojnë në formë të ndërlidhur.¹⁴

Hapi i parë duhet të jetë publikimi i të dhënave më të mira dhe dhënia e një roli ekonomik Këshillave Vendorë Rinor. Financimi më i mirë, mentorimi dhe financimi shumëvjeçar duhet të vijojnë përmes të njëjtës rrugë. Asnjë nga këto veprime nuk kërkon që Shqipëria të ndërtojë një strukturë të re rinore. Ato kërkojnë që institucionet ekzistuese të punojnë së bashku, t'u përgjigjen provave vendore dhe të raportojnë nëse të rejtat fitojnë akses dhe arrijnë rezultate ekonomike të qëndrueshme.

Testi i menjëhershëm është praktik. Brenda gjashtë muajve, AKR, AKPA dhe ministria përgjegjëse për sipërmarrjen duhet të përcaktojnë një drejtues, të bien dakord për protokollin dhe të publikojnë standardin e parë të përbashkët të raportimit. Cikli i ardhshëm i monitorimit duhet më pas të tregojë nëse hende ku gjinor po ngushtohet.

Shkurtime

AKR – Agjencia Kombëtare e Rinisë
 KVR – Këshilli Vendor i Rinisë
 KKR – Këshilli Kombëtar i Rinisë
 YPI – Indeksi i Pjesëmarrjes së të Rinjve
 VET – Arsimi dhe Formimi Profesional
 NEET – Jo në Punësim, Arsim apo Trajnim
 BE – Bashkimi Evropian
 INSTAT – Instituti i Statistikave (Shqipëri)
 NVM – Ndërmarrje e Vogël dhe e Mesme
 MoEBC – Ministri i Shtetit për Sipërmarrjen dhe Klimën e Biznesit
 MTKS – Ministria e Turizmit, Kulturës dhe Sportit
 AKPA – Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive
 AIDA – Agjencia Shqiptare e Zhvillimit të Investimeve

¹⁴ Indeksi i Pjesëmarrjes së të Rinjve në Shqipëri 2024, Partners Albania for Change and Development.

Burimet dhe referencat

- **Indeksi i Pjesëmarrjes së të Rinjve në Shqipëri 2024.** Partners Albania for Change and Development, 2024. [Burimi](#)
- **Raporti Kombëtar i Monitorimit të Pjesëmarrjes së të Rinjve në Shqipëri 2024.** Shoqata Përtej Barrierave, 2025. [Burimi](#)
- **Strategjia Kombëtare e Rinisë dhe Plan i Veprimit 2022–2029.** Republika e Shqipërisë, 2022. [Burimi](#)
- **Ligji Nr. 75/2019 “Për Rininë”.** Republika e Shqipërisë, 2019, i ndryshuar në 2025. [Burimi](#)
- **Vendimi Nr. 512, datë 25 shtator 2025, për fushën e përgjegjësisë së Ministrisë së Turizmit, Kulturës dhe Sportit.** Republika e Shqipërisë, 2025. [Burimi](#)
- **Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Sipërmarrjes Inovative 2024–2030.** Republika e Shqipërisë, 2024. [Burimi](#)
- **Ligji Nr. 25/2022 “Për Mbështetjen dhe Zhvillimin e Start-up-eve”.** Republika e Shqipërisë, 2022. [Burimi](#)
- **Platforma digjitale Aftësi.** Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive, aksesuar në 2026. [Burimi](#)
- **Analiza Vjetore 2021.** Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive, 2021. [Burimi](#)
- **Buxheti për Qytetarët 2025.** Ministria e Financave, 2024. [Burimi](#)
- **Turizëm gjatë gjithë vitit: 12.4 milionë vizitorë të huaj në Shqipëri në 2025, rritje me 7%.** Euronews Albania, duke cituar INSTAT, 2026. [Burimi](#)

Funded by
the European Union

Për më shumë detaje mbi projektin, vizitoni:

youthwbt.eu

Ky publikim është financuar nga Bashkimi Evropian. Përmbajtja e tij është përgjegjësi e vetme e shoqatës Përtej Barrierave dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian.